

الْعَظِيمِ مَنَانَةَ لَا يَغْفِرُكَ إِلَّا عَظِيمٌ يَا عَظِيمُ فَمِنْ هَذَا عَمَلٍ رَا
 بِجَا آوَرِدِ مَحْكَوْمَتِ قَسَاكُ لَازِمٌ مَقْتَادِ دَوْنِ هَرِ كِنَاهِ رَاوِ مِثْلِ آنِ حَسَنِ
 دَرِ نَامَةِ عَمَلِ وَبِنُويَسِدِ مَحْكَوْمَتِ زِيدِ مَادِرِشِ مَقْتَادِ هَرِ كِنَاهِ رَا
 صَاحِبِ رُوضَةِ الْاَذْكَارِ رُوشَنِي كَسْتِ اسْتِ دَرِ اِيْنِ شَبِّ سَمِ مَرْتَبِهِ
 سُورَةُ الْاِيْسِ خَوَانِدَنِ كِيْ كِيْ بَجْهَتِ وَسَعَتِ رِزْقِ وَذَوْمِ بَجْهَتِ مَزِيْدِ عَمَلِ
 بَجْهَتِ مَغْفِرَتِ وَبَعْدِ اَزِ مَرْتَبِ اِيْنِ دَرِ مَاجُوَانِدِ لِيْ تَحِيَّاتِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ
 الرَّحِيْمِ اَللّٰهُمَّ اِنْ كُنْتُ كَتَبْتُ اسْمِي فِيْ دِيْوَانِ السُّعْدِ
 فَالْحَمْدُ وَذَكَ الشُّكْرُ وَاِنْ كُنْتُ كَتَبْتُ اسْمِي فِيْ
 دِيْوَانِ الْاَشْقِيَاءِ فَالْحَمْدُ وَاتَّيَسَّرَ فِيْ دِيْوَانِ السُّعْدِ فَالْحَمْدُ
 نَحْوَمَا تَشَاءُ وَتَشِيْتُ وَعِنْدَكَ اُمُّ الْكِتَابِ شَبِّ نَزْدِ
 سَيِّدِ اِيْنِ طَاوُسِ رَهْمِ كِتَابِ اِقْبَالَ زِجْرِ رَسَالَتِ نِيَاهِ مِ آوَرِدِ
 كِهْ هَرِ كِهْ بَلْغَارِ دَرِ شَبِّ شَا زِدِ مِ شَعْبَانَ دَوْرِكْتِ نَازِ وَخَوَانِدِ دَرِ مَرِ كَعْتِ
 فَاتَحَةَ الْكِتَابِ يَكِ مَرْتَبِ وَقَلِ هُوَ اللّٰهُ اَحَدٌ پَانِزِدِ مَرْتَبِ بَرِ سَتِيْكَ خَدَاكُ
 قَسَاكُ لَازِمٌ مَقْتَادِ دَوْنِ هَرِ كِنَاهِ رَاوِ مِثْلِ آنِ حَسَنِ
 دَرِ نَامَةِ عَمَلِ وَبِنُويَسِدِ مَحْكَوْمَتِ زِيدِ مَادِرِشِ مَقْتَادِ هَرِ كِنَاهِ رَا
 صَاحِبِ رُوضَةِ الْاَذْكَارِ رُوشَنِي كَسْتِ اسْتِ دَرِ اِيْنِ شَبِّ سَمِ مَرْتَبِهِ
 سُورَةُ الْاِيْسِ خَوَانِدَنِ كِيْ كِيْ بَجْهَتِ وَسَعَتِ رِزْقِ وَذَوْمِ بَجْهَتِ مَزِيْدِ عَمَلِ
 بَجْهَتِ مَغْفِرَتِ وَبَعْدِ اَزِ مَرْتَبِ اِيْنِ دَرِ مَاجُوَانِدِ لِيْ تَحِيَّاتِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ
 الرَّحِيْمِ اَللّٰهُمَّ اِنْ كُنْتُ كَتَبْتُ اسْمِي فِيْ دِيْوَانِ السُّعْدِ
 فَالْحَمْدُ وَذَكَ الشُّكْرُ وَاِنْ كُنْتُ كَتَبْتُ اسْمِي فِيْ
 دِيْوَانِ الْاَشْقِيَاءِ فَالْحَمْدُ وَاتَّيَسَّرَ فِيْ دِيْوَانِ السُّعْدِ فَالْحَمْدُ
 نَحْوَمَا تَشَاءُ وَتَشِيْتُ وَعِنْدَكَ اُمُّ الْكِتَابِ شَبِّ نَزْدِ
 سَيِّدِ اِيْنِ طَاوُسِ رَهْمِ كِتَابِ اِقْبَالَ زِجْرِ رَسَالَتِ نِيَاهِ مِ آوَرِدِ
 كِهْ هَرِ كِهْ بَلْغَارِ دَرِ شَبِّ شَا زِدِ مِ شَعْبَانَ دَوْرِكْتِ نَازِ وَخَوَانِدِ دَرِ مَرِ كَعْتِ
 فَاتَحَةَ الْكِتَابِ يَكِ مَرْتَبِ وَقَلِ هُوَ اللّٰهُ اَحَدٌ پَانِزِدِ مَرْتَبِ بَرِ سَتِيْكَ خَدَاكُ
 قَسَاكُ لَازِمٌ مَقْتَادِ دَوْنِ هَرِ كِنَاهِ رَاوِ مِثْلِ آنِ حَسَنِ
 دَرِ نَامَةِ عَمَلِ وَبِنُويَسِدِ مَحْكَوْمَتِ زِيدِ مَادِرِشِ مَقْتَادِ هَرِ كِنَاهِ رَا
 صَاحِبِ رُوضَةِ الْاَذْكَارِ رُوشَنِي كَسْتِ اسْتِ دَرِ اِيْنِ شَبِّ سَمِ مَرْتَبِهِ
 سُورَةُ الْاِيْسِ خَوَانِدَنِ كِيْ كِيْ بَجْهَتِ وَسَعَتِ رِزْقِ وَذَوْمِ بَجْهَتِ مَزِيْدِ عَمَلِ
 بَجْهَتِ مَغْفِرَتِ وَبَعْدِ اَزِ مَرْتَبِ اِيْنِ دَرِ مَاجُوَانِدِ لِيْ تَحِيَّاتِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ
 الرَّحِيْمِ اَللّٰهُمَّ اِنْ كُنْتُ كَتَبْتُ اسْمِي فِيْ دِيْوَانِ السُّعْدِ
 فَالْحَمْدُ وَذَكَ الشُّكْرُ وَاِنْ كُنْتُ كَتَبْتُ اسْمِي فِيْ
 دِيْوَانِ الْاَشْقِيَاءِ فَالْحَمْدُ وَاتَّيَسَّرَ فِيْ دِيْوَانِ السُّعْدِ فَالْحَمْدُ
 نَحْوَمَا تَشَاءُ وَتَشِيْتُ وَعِنْدَكَ اُمُّ الْكِتَابِ شَبِّ نَزْدِ
 سَيِّدِ اِيْنِ طَاوُسِ رَهْمِ كِتَابِ اِقْبَالَ زِجْرِ رَسَالَتِ نِيَاهِ مِ آوَرِدِ
 كِهْ هَرِ كِهْ بَلْغَارِ دَرِ شَبِّ شَا زِدِ مِ شَعْبَانَ دَوْرِكْتِ نَازِ وَخَوَانِدِ دَرِ مَرِ كَعْتِ
 فَاتَحَةَ الْكِتَابِ يَكِ مَرْتَبِ وَقَلِ هُوَ اللّٰهُ اَحَدٌ پَانِزِدِ مَرْتَبِ بَرِ سَتِيْكَ خَدَاكُ

سید ابن طاووس

سید ابن طاووس

شبان در کف نماز و بخواند در هر رکعتی فاتحه کتاب که تیر قبول ہو اللہ احد بقناد کچھ
 و چون از نماز فارغ شود استغفار کند بقناد مرتبہ بیخیز و از جانی خود
 تا آنکہ پیام زود خداے تعالیٰ اور اولو نوشتہ نمی شود براویج گناہے
 شب ہیجد ہم سید ابن طاؤس رحمہ اللہ در کتاب اقبال
 از آنحضرت آورده کہ ہر کہ بگذار در شب ہیجد ہم شعبان وہ رکعت
 نماز و بخواند در ہر رکعتی فاتحہ کتاب یک مرتبہ و قل ہو اللہ احد بیج
 مرتبہ بری آرد خداے تعالیٰ برائے او ہر حاجتے را کہ طلب کند
 در آن شب و اگر شقی باشد سعید میگردد اند اور او اگر پیر در آن
 سال پیر و شہید شد نوزد ہم سید ابن طاؤس در کتاب
 مذکور از آنحضرت آورده کہ ہر کہ بگذار در شب نوزد ہم شعبان دور
 نماز و بخواند در ہر رکعتی فاتحہ کتاب یک مرتبہ و قل اللہم مالک
 المَلِكِ تُؤْتِي الْمَلِكَ مَنْ تَشَاءُ وَتَنْزِعُ الْمَلِكَ مِنْ
 تَشَاءُ وَتُعِزُّ مَنْ تَشَاءُ وَتُذِلُّ مَنْ تَشَاءُ يَبْدَأُ الْخَيْرِ
 لَكَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ تُؤْتِي فِي اللَّيْلِ فِي النَّهَارِ وَتُعِزُّ
 النَّهَارِ فِي اللَّيْلِ وَتُخْرِجُ الْحَيَّ مِنَ الْمَيِّتِ وَتُخْرِجُ الْمَيِّتَ
 مِنَ الْحَيِّ وَتُزِقُّ مَنْ تَشَاءُ بِغَيْرِ حِسَابٍ بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ
 حق تعالیٰ جمیع گناہان گذشتہ و آیندہ اور قبول می کند ہر نمازے را کہ

از آنحضرت
 آورده

بعد از آن بگذارد و اگر چنانچه باشد پروما و او را آتش برمی آرد آنها را
 آتش شنب بساخته سپید این طاوس رح در کتاب مذکور از حضرت
 آورده که هر که بگذارد در شب بستم شعبان چهار رکعت نماز و بخواند در هر رکعت
 فاتحه الکتاب یک مرتبه و اذکار نظر شد با نزده مرتبه قسم نذر آن که
 برانگینت است مرابراستی پیغمبر که نبی آید از دنیا تا آنکه به پدید
 مراد خواب می بیند جای خود را در بهشت و مختومی شود با کریمان نیکو کار است
 بست یک مرتبه این طاوس رح در کتاب مذکور از حضرت آورده که هر که بگذارد
 در شب بست یک مرتبه شعبان بهشت رکعت نماز و بخواند در هر رکعت فاتحه الکتاب و
 قل هو الله احد و موعودین راحی لولیس در خداست تعالی از براس او بعد در گمان
 آسمان حسات را و بلند می کند از برای او و جز آنها را و میگویند از و بعد و آنها
 کتابان ما شب بست و دو و مید این طاوس رح در کتاب مذکور از آن
 حضرت آورده که هر که بگذارد در شب بست و دو و شعبان دو رکعت نماز و بخواند
 در هر رکعت فاتحه الکتاب یک مرتبه و قل یا ایها الکافرون یک مرتبه و قل هو الله احد
 احدى نزده مرتبه پس سید خدا و تعالی نام او را در نامهای راست گویند می آید
 روز قیامت در زمره پیغمبران خواهد بود در ستر خدای تعالی شب بست سوچ
 سپید این طاوس رح در کتاب مذکور از حضرت آورده که هر که بگذارد در شب بست یک مرتبه شعبان
 سی رکعت نماز و بخواند در هر رکعت فاتحه الکتاب یک مرتبه و اذکار زلت الارض یک مرتبه

در کتاب مذکور از حضرت آورده که هر که بگذارد در شب بست یک مرتبه شعبان سی رکعت نماز و بخواند در هر رکعت فاتحه الکتاب یک مرتبه و اذکار زلت الارض یک مرتبه

دو روز کو اندھا سے تعالے ازل اول او کینہ و خیانت را شب بستی
 و چہا رسید ابن طاووس در کتاب مذکور از آنحضرت م آورده کہ ہر کہ
 بگذارد در شب بستی و ہزارم شعبان دو رکعت نماز بخواند در ہر رکعت
 فاتحہ الکتاب یک مرتبہ و اذا جاہر کفر اللہ والفتح وہ مرتبہ آزاد کرد خدا سے
 تعالے اور انا کاش و نجات و ہزار عذاب قبر شب بستی و پنجم
 سید ابن طاووس در کتاب مذکور از آنحضرت م آورده کہ ہر کہ بگذارد در شب
 بستی و پنجم شعبان دو رکعت نماز بخواند در ہر رکعت فاتحہ الکتاب و
 اللہم انکاکثر اعطانی کند خدا سے تعالے با و ثواب جماعتی کہ امر بوجہ
 و نبی از منکرمی کنند و ثواب ہفتاد و غیر شب بستی و ششم سید
 ابن طاووس در کتاب مذکور از آنحضرت آورده کہ ہر کہ بگذارد در شب بستی و پنجم
 شعبان دو رکعت نماز بخواند در ہر رکعت فاتحہ الکتاب یک مرتبہ و اگر کہ
 از رسول وہ مرتبہ عاقبت می بخشد اور خدا سے تعالے از آفتہاے دنیا
 و آخرت و عطامی کند اور اشش لوز در روز قیامت شب بستی
 و ہفتم سید ابن طاووس رحمہ اللہ در کتاب مذکور از آنحضرت آورده
 کہ ہر کہ بگذارد در شب بستی و ہفتم شعبان دو رکعت نماز بخواند در ہر رکعت
 فاتحہ الکتاب یک مرتبہ و سبحان الہی وہ مرتبہ می نویسد خدا سے تعالے
 از برائے او ہزار ہزار حسنہ را و جو میکند از ہزار ہزار گناہ را و بلند میکند از ہزار

ہزار ہزار در جبرائیل پوٹا اندر آجی از نور مشب نسبت و ہشتم سید
 بن طاووس در کتاب مذکور از آنحضرت آورده کہ ہر کہ بگذارد در شب نسبت
 ہشتم شعبان چار رکعت نماز و بخواند در ہر رکعت فاتحۃ الکتاب و قل ہو اللہ
 و معوذتین را مبعوث می کند خداے تعالیٰ اور از قبر در حالتیکہ روی او
 مثل ماہ شب چارہ باشد و در می کند از وہو لہای روز قیامت را مشب
 نسبت و نهم سید ابن طاووس در کتاب مذکور از آنحضرت آورده
 کہ ہر کہ بگذارد در شب نسبت و نهم شعبان وہ رکعت نماز و بخواند در ہر رکعت
 فاتحۃ الکتاب یک مرتبہ والہکم اللہاکثر وہ مرتبہ و معوذتین وہ مرتبہ
 و قل ہو اللہ احد وہ مرتبہ عظامی کند اور خداے تعالیٰ ثواب
 جہاد کنندگان و سنگین می گرداند ترانہ و سے عمل او را و سبک میکند
 برو حساب او میگذرد بر صراط ما تذبوق و خشدہ شب سیام سید ابن
 طاووس حمد اللہ در کتاب مذکور از آنحضرت آورده کہ ہر کہ بگذارد در شب سیام
 شعبان دو رکعت نماز و بخواند در ہر رکعت فاتحۃ الکتاب وہ مرتبہ سبح اسمک
 الاعلیٰ چون از نماز فارغ شو و صلوات بفرستد صد مرتبہ قسم بدارے کہ
 مبعوث کردہ است مزاہ راستی بہ پیغمبرے کہ خداے تعالیٰ بخدمت کنی کند از
 باے او ہزار ہزار شہرا و بہشت نعیم و اگر جمع شوند اہل آسمان ہا و زمین
 بر شکر دن ثواب گذارندہ این نماز ہر آئندہ عاجز آیند و برمی آرو

حمدیے تمامے اذرا سے اونہر حاجت اعمال مشترکہ ایام عامہ
 شعبان شیخ طوسی رحمہ اللہ و کتاب صبلح سہجد آوردہ کہ حضرت
 امام زین العابدین علیہ السلام دعائی فرمودند در وقت زوال ہر روز اشعرا
 و شب نیمیہ آن این صلوات اللہم صل علی محمد و آل محمد خیر
 النبوة و موضع الرسالة و مختلفا لملائکة و معدن العلق
 اهل بیتا لوسی اللہم صل علی محمد و آل محمد الفک الجاریہ فی
 البحر الفارہ تا من من رکیہا ویغرق من ترکها المتقد
 لهم مارق و المتأخر عنهم زاهق و الازم لهم لاحق اللہم
 صل علی محمد و آل محمد کف لعین و غیبات المضطر
 المستکین و ملجأ الہارین و منبعی الخائفین و عصمة
 المعتصمین اللہم صل علی محمد و آل محمد صلوة کثیر
 طیبہ تكون لهم رضاء و یحیی محمد و آل محمد اعدوا قضاء
 یعول منک و قوۃ یارب العالمین اللہم صل علی محمد
 و آل محمد الطیبین الابرار الاخیار الدین اوجب
 لهم حقوقهم و موذ نهم و فرحت طاعتهم و ولائهم
 اللہم صل علی محمد و آل محمد و اعمر قلبی
 بطاعتک و لا تخزنی بمعصیتک و ارزقنی مواساة

مِنْ قَدَرْتِ عَلَيْهِ مِنْ رِزْقِكَ بِمَا وَسَعَتْ عَلَى مَنْ
 فَضْلِكَ وَنَشَرْتَ عَلَى مَنْ عَدْلِكَ وَأَحْيَيْتِ تَحْتِ
 ظِلِّكَ وَهَذَا اسْمُ نَبِيِّكَ سَيِّدِ رَسَلِكَ شُعْبَانَ الَّذِي
 حَفَقَتْهُ مِنْكَ بِالرَّحْمَةِ وَالرِّضْوَانِ الَّذِي كَانَ رَسُولَ اللَّهِ
 صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ بِدَأْبِ فِي صِيَامِهِ وَتَقِيَامِهِ فِي اللَّيْلِ
 وَأَيَّامِهِ مُجْمَعًا لَكَ فِي الرِّامِهِ وَأَعْظَامِهِ إِلَى فَحَلِ
 حِمَامِهِ اللَّهُمَّ فَأَعِنَّا عَلَى الْإِسْتِثْنَانِ لِسِتِّهِ فِيهِ
 وَنَبِيْلِ الشَّفَاعَةِ لَدَيْهِ اللَّهُمَّ فَاجْعَلْهُ لِي شَفِيعًا
 مُشَفِّعًا وَطَرِيقًا إِلَيْكَ مَرْتَبًا وَاجْعَلْنِي لَهُ مُتَّبِعًا حَتَّى
 أَلْقَاكَ يَوْمَ الْقِيَامَةِ حَيًّا رَاضِيًّا وَعَنْ دُؤْبِي فَأَخِيًّا قَدْ
 أَوْجَبْتَ لِي مِنْكَ الرَّحْمَةَ وَالرِّضْوَانِ وَأَنْزَلْتَنِي دَارَ
 الْقَرَارِ وَمَحَلَّ الْأَخْيَارِ وَمَرُوسِيَّتِ كَرِيمِ صَبْحِ وَشَامِ وَرَاهِ شِعْبَانَ
 أَيُّهَا بِنُوَانِدِ مَا شَاءَ اللَّهُ كَوَجْهًا إِلَى اللَّهِ مَا شَاءَ اللَّهُ
 تَعَبَّدَ اللَّهُ مَا شَاءَ اللَّهُ إِسْتِكَانَهُ لِلَّهِ مَا شَاءَ اللَّهُ تَضَرَّعًا
 إِلَى اللَّهِ مَا شَاءَ اللَّهُ تَعَبَّدَ اللَّهُ مَا شَاءَ اللَّهُ تَلَطَّفًا لِلَّهِ مَا شَاءَ
 اللَّهُ اسْتِغْنَانَهُ بِاللَّهِ مَا شَاءَ اللَّهُ اسْتِغْنَانَهُ بِاللَّهِ مَا شَاءَ اللَّهُ لَأَحْوَالِ
 وَلَا قُوَّةَ إِلَّا بِاللَّهِ الْعَلِيِّ الْعَظِيمِ اعْمَالِ وَمُرَابِئِئِ إِلَى خَيْرِ

در آیه و سبب و بیان
 در آیه و سبب و بیان

از حضرت صادق ع منقول است که هر که روز اول ماه شعبان بر روزه
 وارد بشت بر او واجب گردد البته و آن حضرت امام رضا ع منقول است
 استحباب روزه سه روز اول و سه روز میان و سه روز آخر ماه و شیخ مفید
 آورده که در روز سیم شعبان در سال چهارم از هجرت حضرت امام حسین ع متولد
 شدند و شیخ طوسی روایتی نقل کرده است که در روز ولادت سید الشهدا ع در
 پنجم این ماه است هرگاه احتیاطاً عمل در سیم را خصوصاً زیارت
 آن حضرت درین روز سیم بجا آورند بهتر است و نیز شیخ نبند معتبر از
 حضرت صادق ع روایت کرده است که حضرت امیرالمؤمنین ع در شب هفتم ماه
 شعبان متولد شده اند اگر چه خلاف مشهور است چنانچه در ماه حجب کوفتند
 اما بر وفق این روایت اگر روزه زیارت سایر اعمال خیر درین روز بعمل
 آورند مناسب است و اعمال ایام البیض ماه شعبان یعنی سیزدهم و
 چهاردهم و پانزدهم چنانچه در اعمال ماه حجب مذکور شد بعمل آید و از حضرت
 امام رضا ع منقول است که در بقیه این ماه و در جمعه آخر استغفار بسیار کن
 و از مظالم بیرون آئی و از خدا ترس و کنیزه بنشین را از دل بیرون کن
 و روزه این ماه را وصل کن به ماه رمضان و بسیار بخوان درین ایام
 این دعا را اللهم انک تکره عقرک لنا فیما
 صنعنا من شعبان فاعف عننا فیما بقی منه

فصل سوّم در احکام کسوف و خسوف و فضائل ماه مبارک
 رمضان و مسائل ضروریّه و اعمال آن بدانکه هر سال که در ماه
 رمضان المبارک آفتاب بگیرد مردمان عجمی پادشاه فارس اطاعت
 کنند و روم را بر عرب غلبه عظیم بهم رسد پس ایشان بر مردم غالب
 شوند و غنیمت بسیار از ایشان بگیرند و اما آثار ماه گرفتن پس هر سال که
 در شهر رمضان ماه بگیرد در بلاد جبل سرساخت شود و باران و برق بسیار
 باشد و زمین فارس درندگان بهمینند و در شهر مراگت نان اطفال بسیار
 بهمین فضائل کار رمضان در مسائل از جناب امیرالمؤمنین علیه السلام
 منقول است که رسول خدا صلی الله علیه و آله و سلم میفرمود ایها الناس تحقیق
 بر شما ماهی رسیده است که پر است از برکت و رحمت و مغفرت و
 و ماهی است افضلترین ماهها و روزش بهترین روزها و شبش عمد
 ترین شبها و ساعتش نیکوترین ساعتها و ماهیست که شما با همان خداوند
 و نفس شما تسبیح خواب شما عبادت و عمل شما مقبول و دعا شما مستجاب
 است پس سوال کنید از معبود خود بصدق نیت و بصفاى قلب که توفیق
 دهد شما را برای روزه گرفتن و تلاوت قرآن تحقیق که شقی کسی است که از
 رحمت خدا درین ماه بزرگ محروم ماند و یاد کنید بگرسنگی و تشنگی خود درین
 ماه گرسنگی و تشنگی روز قیامت را و بفقرا و سگینان خود تصدق کنید و بپایان

پیران خود را در تم کفید بر خوروان خود و بر اقرار بواعزازت و عظمت
 کفید و زبان و چشم و گوش خود را محسوطه دارید از منہیات شرعیہ و توبہ کنید از
 گناہان خود و دعا طلب کنید از حق تعالی با اوقات نماز پنجگانه چہ کہ درین
 اوقات معبود بر حق نظر حسمت بر بندگان میفرماید پس فوراً مستجاب میشود و آگاہ
 باشید کہ نفسهای شما گرد کرده ای شماست پس بر آوردید نفس خود را با استغفار
 و پشتمهای شما گریبا است از عمل بد شما پس یک کفید بطول سجود و بداند کہ او تقا
 قسم خورده است بعزت خود انیکہ هرگز عذاب نخواهم کرد بر نماز گذاران بندگان
 و سجده کنندگان و نخواهد ترسانید بر روز قیامت از آتش جہنم ایها الناس
 کسیکہ از شما انظار نماید مومن روزه دارد درین ماه لو این ایست کہ
 یک بندہ در راه خدا آزاد کرده و گناہان گذشته آمرزیده شوند پس عرض
 کرد کسی یا رسول اللہ ما با قادر نیستیم برین امر پس فرمود اگر چه یک جرعه
 آب باشد ایها الناس کسیکہ درین ماه خلق خود را نیکو کند بر صراط با سالی
 بگیرد و روزی کہ قدمهای مردم لغزش کنند و کسیکہ درین ماه بر غلام و
 کثیر خود تحقیق نماید و سختی نہ کند بر روز قیامت حساب بر او آسان خواهد
 شد و ہر کہ درین ماه شر خود را از مردم باز دارد حق تعالی غضب خود را
 در قیامت از او باز دارد و ہر کہ درین ماه یسیر را گرامی دارد خدا او را
 در قیامت گرامی دارد و کسیکہ درین ماه صلہ و احسان کند حق تعالی

بروز قیامت بر او احسان کند و کسیکه درین ماه قطع رحم کند حق تعالی بر او
 قیامت از رحمت خود دور گرداند و کسیکه درین ماه نماز منتهی او کند برات
 از آفتش و روزخ بپوشد و کسیکه درین ماه فرضیه ادا کند ثوابش برابر
 هفتاد فرضیه باشد و کسیکه درین ماه بسیار صلوات فرستد برین و آل من
 پایه میزانش گران باشد بر وزیکه پایه برای دیگران سبک باشد و هر که
 درین ماه یک آیه قرآن تلاوت کند ثواب ختم قرآن دارد و ایها الناس
 در برای جنت درین ماه کشته اند پس سوال کنید از پروردگار خود که بر شما
 بنده کند و در برای روزخ بنده شده اند پس سئلت کنید از جناب باری عز و جل
 که نکشاید بر شما و شیاطین درین ماه بغل و زنجیر بسته اند پس عرض کنید از او تعالی
 که آنها را بر شما مسلط نکند پس حضرت امیر المؤمنین علیه السلام ایستاد و عرض کرد یا رسول الله
 افضلترین اعمال این ماه چیست پس فرمود آنحضرت که افضلترین اعمال
 اینماه اجتناب پرهیز کردن از محرمات شرعی است پس اگر سئیت رسول خدا
 عرض کرد امیر المؤمنین علیه السلام کدام چیز حضرت را بگیرد و فرمود که گریه می کنم
 باین سبب که شقی ترین اولین و آخرین درین ماه بر تو در حالت نماز
 تحقیق ضربتی خواهد زد که ریش تو از خون محضب خواهد شد پس
 عرض کرد امیر المؤمنین علیه السلام که ای رسول خدا صلی الله علیه و آله و این ایام سلامت
 خواهد ماند فرمود آنحضرت صلی الله علیه و آله بلی باز فرمود که ای علی علیه السلام هر که ترا قتل کرد مرا

قتل کرد و سیر که با تو دشمنی کرد با من دشمنی کرد چرا که تو بمنزله نفس من هستی و وصی و خلیفه
 جانشین من هستی بر امت من و خاک تو از خاک من است در ایامی دو سال
 از حسن بن علی علیه السلام منقول است که شخصی از یهود پیش رسول خدا
 حاضر شده عرض کرد یا محمد ارشاد فرما بمن چرا صوم می روز پر است تو
 معین شده بجلالت است سابقه فرمود آنحضرت آدم و قتیله گندم
 تناول کرد قاسی روز اثرش در وطن مبارک شان باقی ماند باین سبب
 سی روزه معین شد و شب که سخنزد این تفضل فرم باری تعالی است یهودی
 عرض کرد که راست فرمودی ای محمد چنین است در تورات من پس کسی که درین ماه
 روزه به او جزایش نیست که مغفرت حاصلت باو عطا کرده میشود اول آنست
 که گوشت صائم اگر عیاذا بالله از حرام پیدا شده است تحلیل میشود دوم
 از رحمت خدا نزدیک میشود سیم روزه این ماه کفاره گناه حضرت آدم است
 چهارم سکرات موت بر او آسان گردد پنجم از تشنگی و گرسنگی روز قیامت محفوظ
 ماند ششم برات از آتش دوزخ حاصل کند هفتم از میوه های جنت سیر گردد
 یهودی عرض کرد که راست فرمودی نشینم مقید در مجالس از عبدالسدر بن عباس
 بن عبدالمطلب آورده که شنیدیم از رسول خدا تحقیق که جنب از ابتدا سال تا
 سال آینده آراسته کرده می شود و محض برای آمدن شهر رمضان پس
 هرگاه اول شب ماه رمضان می شود هوای از زیر عرش می وزد

که آتش بخیره است که بر گهای درختان و حلقه های دروازه جنت را حرکت
 میدهد پس آوازی پیدا میشود که مثل آن کسی نشنیده باشد و حوریان از جنت
 بیرون می آیند و بر کنگرهای جنت می نشینند و ندا میکنند کدام مرا خواستگار
 از پروردگار عالم برای تزویج باز بگویند حوریان ای رضوان این کدام
 است جواب میدهد که ای حوریان این شب از ایلان در رمضان است که در راهی
 جنت برای روزه داران است محمد صلی الله علیه و آله کشاده اند و پروردگار عالم
 می فرماید که ای رضوان در راهی جنت را بکشاد ای مالک سوازه های جنت را
 بر بند بر روی صائین است محمد و ای جبرئیل زمین فرو آ و شیاطین را
 در غل و زنجیر بند و بینداز آنها را در ریای عقیق تا بر است محمد فساد نکند
 و پروردگار عالم در هر شب این ماه سه مرتبه بگوید یا ایسا الی است که حاجت
 او را بر آورد یا توبه کننده است که توبه اش بجا قبول کند و کسی استقامت
 کننده است که پیام رزم او را و فرمود آن حضرت هر تحقیق اول نماز
 هزار هزار بنده وقت افطار صوم از آتش و وزخ آزادی کند و هر گاه
 که شب جمعه و روز جمعه می آید در هر ساعت هزار بنده آزادی کند
 از آتش و وزخ و هر گاه که آخر روز ماه صیام میشود آزاد میکند تعالی
 درین روز هر قدر که در تمامی این ماه آزاد کرده است در امالی آورده که
 جابر از امام جعفر صادق روایت کرده که جناب سول خدا صلی الله علیه و آله سلم

هرگاه نظر بطرف بلال در رمضان میکرد و توجیه پیشه طریقت مردم و میفرمود که
 ای گروه مسلمین هرگاه بلال را در رمضان نمایان شود شیاطین معتقد میشوند
 و دروازه های آسمان و جنت گشاده گردند و دروازه های جهنم مسدود میشوند
 و دعا مستجاب میشود و او تعالی وقت افطار بنده بار آرزو کند از آتش و بیخ
 و فرشته در هر شب ننداسکند تا شوال آیا سائلی هست آیا استغفار کننده
 هست و در شب عید الفطر ننداسکند که بیاید برای گرفتن اجر عبادت و نیلوز
 کتاب مذکور از ابن عباس منقول است که شنیدیم از رسول خدا که میفرمود
 اگر بدانی فضیلت ماه رمضان را البته زیاده مسکینه شکر خدا را هرگاه
 شب اول از ماه رمضان میشود او تعالی گناهان است من پوشیده یا ظاهر
 باشند می آمرزد و هزار هزار درجه میدهد مسکینه و پنجاه شهر ننداسکند بر ایشان
 و روز دوم عوض هر قدم ثواب عبادت یکساله و ثواب عبادت بی غیر صد
 ثواب روزه یکسال با و عطا میشود و روزه عطا کرده میشود و عوض هر قدم
 بدن یک قبیه در بهشت از مروارید سفید که بالای آن قبیه دوازده هزار
 مکان از نور و در زیر آن همچنین و در هر مکانی یک هزار تخت و بالای
 هر تخت جو حنبت و با هر یکی هزار فرشته که همراه آن با پیروی باشند و
 روز چهارم عنایت کرده میشود در جنت خلد هفتاد هزار قصر و در هر قصری
 هفتاد هزار خانه و در هر خانه پنجاه هزار تخت و بر هر تختی حوری که بمقابل او

یک هزار کتیر که معنی آن کنیزان بهتر باشند از تمام دنیا از روز پنجم در جنت باوی
 هزار هزار کاسه که در هر کاسه شصت هزار الوان طعام که با هم بگیرد شایسته
 روز ششم هزار هزار شهر مدار الاسلام عطا کرده میشود و در شهری هزار
 هزار مکان و در هر مکانی هزار هزار خانه و در هر خانه هزار تخت از
 طلای خالص و طول هر تخت یک هزار ذراع و بالای هر تخت حوری از
 حورالعین که گیسوی آن حوری هزار که آراسته باشند از مروارید و یاقوت
 و هر گیسو را صد کنیز برداشته باشند روز نهم ثوابش این است که در جنت پنجم
 ثواب چهل هزار شهید و چهل هزار صدیق عنایت کرده شود و روز هشتم ثواب
 عبادت شصت هزار عابد و شصت هزار زاهد عطا کرده میشود و روز نهم
 ثواب یک هزار عالم و یک هزار اعتکاف کننده و ثواب یک هزار آن
 کسان که بلازم تقوی باشند روز دهم ثواب بر آوردن بقا و هزار حاجت
 دارد و برای این صائم آفتاب و ماهتاب و ستارگان و چهار پایه ها و طیور
 و درنده ها و سنگ و گل و خزه و هر خشک و تر و ماهیان و دریا و بر گهای درختان
 همه استغفار میکنند روز یازدهم ثواب چهار حج و عمره که همراه نبی کرده باشد و
 ثواب هر عمره که همراه صدیقی نمیدی کرده باشد روز دوازدهم سیات شما
 مبدل جنات و جنات مضاعف میشوند نوشته میشود عوض هر حسنه هزار
 هزار حسنه روز سیزدهم ثواب عبادت اهل کعبه و مدینه عطا می شود و روز

روز چهاردهم در این شب است که گویا شما ملاقات کردید جناب آدم و نوح و
 ابراهیم و موسی و داود و سلیمان علیهم السلام را و گویا شما عبادت کردید
 همراه نبی تا دو صد سال بعد از آن روز و در روز پنجم برمی آید و حاجت دین و دنیا ازین عطا
 کرده میشود و ثواب ایوب استغفار میکند برای شما حاملان عرش و عطا کرده
 میشود و روز قیامت چهل نوزده از جانب راست دوه از جانب چپ و ده از
 پیش و ده از پس پشت روز شانزدهم هرگاه که شما از بتور خود را بگنجهت خواهم
 شد در بر شما نصرت عطا می نوز باشد و بزناقه جنت سوار باشید و میفرستد بر
 شما ابری که سایه کند و محفوظ دارد از گرمی آن روز و روز هفدهم میگردد پروردگار
 عالم آمرزیدم شما را و آباء شما را و بمصائب و سختیهای روز قیامت از شما
 و در کردم روز هجدهم حکم میکند جبرئیل و میکائیل و اسرافیل و حاملان
 عرش و کزوبیان را اینکه استغفار کنند برای امت محمد تا سال آینده
 و عنایت کند شما را ثواب شهدا در روز نوزدهم یعنی مانند ملکی در آسمان و
 زمین مگر اذن حاصل میکنند از و تعالی برای زیارت قبور شما که هر روز می آیند
 و بوی و شراب همراه ایشان میباشند روز بیستم میفرستد پروردگار عالم جانب شما
 نهادن بر فرشته که حفاظت کنند شما را از شر شیطان رحیم وی توستید بر
 شما عوض هر روز که درین ماه گرفته اید ثواب روز یک صد سال پس
 در میان شما و آتش و دوزخ خدق حائل می شود و عنایت می کند

شمار الثواب تسبیح عرس و کرسی و نیز عنایت سکنند ثواب آن شخص
 که توست و زبور و انجیل و فرقان خوانده باشد و مینویسد برای شما بگو
 هر پری که بازوی جبرئیل است ثواب عبادت یکسال عطا کرده خواهد
 شد موافق تعداد هر آیه قرآنی هزار حجرت و یکم وسیع میکند و شمارا
 تا هزار فرسخ از ظلمت و وحشت قبران میدهد و قبور شما مثل قبور شهدا
 و روزه شما مثل روزه یوسف بن یعقوب خواهد شد روزگست و دوم
 ملک الموت قبض روح شما مثل انبیاء خواهد کرد و از خوف نگیرند و رنج
 و غم دنیا و عذاب آخرت محفوظ باشد روزگست و سوم شما با همراه انبیاء
 و صدیقین و شهدا از پل صراط عبور می کنید و ثواب این روزه چنین
 است گویا که بهر تیمان امت ما را طعام دادید و همه برهنه بارالیا س
 عطا کردید روزگست و چهارم از دنیا بیرون نمیرود تا اینکه مقام خود را
 و حجت نه بیند و عطا کرده میشود هر یک روزه داران را ثواب
 هزار مریض و هزار مسافر که در طاعت خدا سفر کرده باشند و نیز عطا
 میشود ثواب آزاد کردن هزار بنده از اولاد اسمعیل روزگست و پنجم
 بنامی فرماید حق تعالی زیر عرش هزار قبه بن رنگ که بالایش خمیه
 باشد از نور و نامی فرماید حق تعالی که ای گروه حبیب من بدرستی که
 منم خداست شما و شما با بنده با و کنیز با من هستی قیام کنید درین

قبه با و خیمه که زیر سایه بر عرش مانند واکل و مشرب بر شام با گو ارا با و بیخ خون
 و جزان بر شام نیست است و است جیب من قسم لعزت و جلال خود منقسم
 شمار اجنت که اولین و آخرین آن تقجب خواهند کرد بر شام با و هر آینه تلج
 مسکن ارم بر شام با هزار تاج نورانی و هر آینه سوار خواهیم کرد شام با از نازده
 نور که مهارش از نور باشد و در آن مهار هزار حلقه از طلا باشد و در هر حلقه
 ملکه باشد که بدست او ستون باشد از نور تا اینکه داخل حبت شود
 روز است و ششم نظر رحمت بر شام با می فرماید جناب ای عزا همه و می فرماید
 کتابان شمارا اگر چه هر روز منتهای مرتبه غیبت و کذب و بهتان کرده باشید
 اما اینکه خون ناحق و مال مردم بزدمه شما باشد روز است و منقسم شود
 چنان باشد که اعانت کردید شما هر مؤمن و مؤمنه را و لباس پوشانید
 هزار برهنه را و خدمت کردید هزار متقیان را و تلاوت کردید هر کتاب
 آسمانی را روز است و ششم و حبت خلد هزار هزار نفر از نور و در حبت اما و
 هزار هزار مکان از نقره و در حبت الفردوس هزار هزار شهر و در هر شهر
 هزار حجره و در حبت جلال هزار هزار نبر از مشک و در میان منبر هزار
 خانه از زعفران و در هر خانه هزار تخت از مروارید و یاقوت و بالای هر
 حوض از حورالعین عنایت می فرماید روز است و ششم عنایت منقسم
 خدا و تعالی هزار هزار محله که در میان هر محله قبه باشد سفید و در میان هر محله

از کافور سفید و بالاسکے ہر نخت ہزار فرس از سدس بنزد بالای ہر کور
 حوری کہ ہفتا و حلد در بر و شتا ہزار کیس و بر سر و ہر کیس و مزین بموارید
 و یا قوت باشد روزی ام پس و قتیگ روزہ سی ام بدار و ماہ را تمام
 کند می نویسد خدا کے تعالیٰ جهت ہر روز کہ گذشتہ است بر
 شتا ثواب ہزار شہید و ہزار صدیقی و می نویسد بر اسے شتا عبادت
 پنجہ ہزار سال و می نویسد بر اسے شتا بہت ہر روز ثواب روزہ
 دو ہزار روز و بلند می فرماید درجات شتا موافق عدد آنچه میگوید از
 دریائے نیل روئیدہ اند و می نویسد بر اسے شتا برارت از
 آتش روزخ و زود گذشتن بر صراط و امان از عذاب و وحشت
 در سیت مسمی بریان تا روز قیامت کشادہ نمی شود و کشادہ نشو
 بر اسے ہر زن و مرد صائم از امت محمد و ندای کند رضوان
 اسے امت محمد شتابی کنیز لبوسے ریان و جناب سوگند
 می فرماید ازین روز ازہ امت من داخل جنت خواہند پس کسیک
 گناہش درین ماہ آمرزیدہ نشدہ پس کی آمرزیدہ می شود علت
 و غایت صودہ محمد بن علی ہے چہ سبب با سنا خود از امام جعفر صادق
 از علت صوم سوال کرد پس فرمود و روزگار عالم بر صوم را واجب گردانید
 تا کہ امر وفق اساری باشد زیرا کہ انبیا با اختیار خود رگشکی و تشنگی نیکند

تا بر فقر از رحم کنند زیرا که غنی هرگاه اراده می کند چیزی را پس فوراً اینست
 پس بجز در کار عالم صوم را بر او غیب واجب کرد تا بار بار بشهد هر دو غنی از مشقت
 جوع و عطش واقف شده بفرق او مسا کین نظر لطف و رحم کند و نذر اراده
 از جناب صادق هر روایت کرده که برای هر شتر زکوة است مذکوة بدن روزه است
 و در هر حال پیت صحیح از حضرت رسول خدام در جواب سوالهای
 محمد نوشته اند در علت روزه دانستن که از جهت آنست که بیا بد تعب سنگلی
 و تشنگی را و بسبب آن نفس اماره ذلیل شود و چون قوت او از شهوات
 است و متضرع شود و چون فرمان آگهی بجا آورده است ثواب پاید
 و در سبب آنی حاصل شود و عادت کند نفس اماره بصبر و سنائی کند سختیهای آخرت
 چه که شهوات آنرا کمال شرب حاصل میشود و بسبب رنجی شوی که شکسته میشود و بنده
 او باشد در و اردنیا و رهنما باشد بگر سنگلی روز قیامت و در هر صوره
 علاوه فضیلت شریعی و مشروبات آخروی عقل آئین فرائد عده بیه یافته میشود
 کیسه آنکه باعث انکسار شهوات نفسانی و ارتقا ع از درکات بهمیست
 بدرجات بلکه میشود و در ویم اینکه نسبت با ما مذکر حال فقر ایسگر در و
 است که حضرت یوسف در ایام قحط و خشک سالی فاقه میکرد و حال ضحفا
 و نسا و رجال پیش نظرش پوره باشد و جناب ایلم المؤمنین میفرمود
 و کیف استبعم و حوئی بکون غریفی نیسے چکونه ریشوم در آن حال ایسگر در

و پیش من گرسنه بسیار استیم تا بحالت تحلیل هوا است ازین سبب اطباء صوم
 و نومه را با بحث تغذیه بدن میدانند چهارم هر صائم را عموماً آنچه فقیر و طایفه پادشاهی
 و گرسنگی روز قیامت می باشد تحم و نفس صائم لذتی و سکنتی پیدا میشود که موجب خنوع
 و خشوع در وقت عطرش و جوع و سبب لال و رجوع بحالتی خودش میشود و خبر رسیده است
 که آنچه در حال گرسنگی از جودت فکر و لذت ذکر و شوق مناجات بدرگاہ قاضی حاجات
 میباشد در وقت سیر پیشتر شود در بیان حقیقت صوم ملا احمد ربی و زبده
 نوشته که در زره عبارت است از بازداشتن نفس از اقدام بر فطرات با نیت
 از طلوع صبح صادق تا غروب شمس و بخوان در قرآن مجید باری
 می فرماید کُلُوا وَاشْرَبُوا حَتَّى يَذُوقُوا الْعَذَابَ إِنَّ الْخِطَابَ الْأَبْيَضَ مِنَ
 الْخِطَابِ الْأَسْوَدِ مِنَ الْفَجْرِ مَا لَمْ يَكُنْ مَجْلِسِي رَمٍ وَرُلَامِ
 در شان نزول این آیه از حضرت امام محمد باقر آورده که فرمود آنحضرت
 که می فرماید او تعالی که بخورید و بیاشامید تا ظاهر شود لسان
 سفید از لسان سیاه که لسان سفید صبح است و ظهورش صبح صادق
 است حضرت فرمودند که این آیه جهت خوات بن خبیر بود و عبد الله
 بن خبیر که در جنگ احد شهید شد نازل شد و او از انصار بود و در
 کدن خندق کار میکرد و روزی میداشت و شب چیزهای نخورده
 بود و چنان بود که قبل از نزول این آیه اگر کسی خواب می رفت

خوردن بر او حرام بود و چون روز در خندق کار کرده بود و وقت شام بخانه آمد
 و گفت طعام دارید ایشان گفتند بخواب مرو تا طعمای مهیا کنیم و تکبیر
 کرد از ضعف خوابش بر او ملهش گفتند خواب رفتی گفت بله و چیزی
 نخورد چون صبح شد و بکار خندق آمد کاری کرد و ساعت بساعت
 عیش می کرد پس حضرت سید ابرار بر او گذشتند و دیدند که چنین حال
 دارد از حال او پرسیدند حال خود را با آنحضرت عرض نمود حق سبحان الله
 این آیه را فرستاد که در تمام شب بخورید و بیا شامید تا غایب شود صبح
 ازان روز این حکم جاری شد در بیان مفطرات صوم
 و آن هفت چیز است اول دوم خوردن و آشامیدن معتاد یا غیر
 معتاد و مراد از ناکل و شرب اینست که چیزی از حلق فرود
 سویم جماع مراد ازان اینست که حشفه در قبل یا در آدمی یا غیر
 آدمی داخل شود چهارم استمناء و آن اینست که منی بغیر جماع بر آوردن
 بدست یا به بازی بزنی و غیر آن تخم عیار یا بخلق فرود آوردن خواه غلیظ
 باشد یا نه مثل آرد و غیره و مراد از حلق منجیح خائے معجزه است و بعضی
 کتب که قید غلیظ نوشته اند مثل دروس و زبده و همیشه ظاهر نیست و در
 کتب کبار یافته نمی شود چنانکه صاحب شرح لمعه رحمه الله فرموده است
 فرموده که قید غلیظ از بعضی عبارات مستفاد می شود و همیشه مستلزم

«بیان مفطرات صوم»

ششم بر خبات عمدا باقی ماندن تا صبح صادق و قهقهه که شب علم حیات
 شده باشد هفتم اگر کسی جنب شود و بیدار نشود و باز بخواب رود و نیت
 غسل و بیدار شود و باز بخوابد تا اینکه بار سوم بخوابد تا صبح صادق برین
 مفطرات نهنگانه قضا و کفاره هر دو لازم است و کفاره ماه
 رمضان آزاد کردن بنده یا صوم شریف مستتابعین یا اطعام
 شصت مساکین است بعضی می گویند که درین هر سه کفاره اختیار
 وارد هر کدام را که خواهد بعمل آرد و بعضی می گویند که ترتیب واجب
 است یعنی اگر از آزاد کردن بنده مجبور باشد روزه دو ماه بگذرد
 بگیرد و اگر ازین هم مجبور باشد اطعام کند و بعضی می گویند که اگر از حرام
 افطار کند تمامی کفارات ثلثه بعمل آرد و جوبا و اگر از صلال افطار کند
 یک کفاره واجب است مسئله دروغ بستن بر خدا و رسول و ائمه
 علیهم السلام بر حائض و غیر آن حرام است و در باب صائم تا کی شهید
 وارو شده لکن مذنب اشبه نیست که موجب قضا و کفاره نیست
 مسئله از تاس یعنی سرآب فرو بردن عمد بر صائم حرام است لکن
 قضا و کفاره بر او واجب نیست کما صرح به المصنف القضا
 فی شرایع الاسلام و شهید اول در کتاب دروس فائل بر قضا و
 کفاره شده اند و زود حقیرین قول احوط است مسئله حفته کردن

از شمی جاید که در اصطلاح اطبا شیاف گویند جائز است مگر از شمی زود
 جائز نیست و موجب کفاره است **مسئله** عمداتی کردن موجب
 قصا است نه کفاره و اگر از خود بیاید موجب قصا و کفاره نمی باشد
 و جناب مفتی سید محمد عباس صاحب مرحوم و منفقور منقظات را درین
 اشعار جمع کرده اند و آن اینست **۵**

خوشا کسی که زوزه چیر کف نفس کند

برای روزی که اسلام را بر دست بنا

زاکل و شرب و جماع و زارتاس و عنبار

زق و حقه بقا بر جنابت استمنا

بر این قیاس بود کذب بر خدا و رسول

که حرمت است برایش بغیر استثناء

و در وقت امر قضا بدون کفاره واجب نمی شود اول مفطر را

بجمل آوردن پیش از رعایت کردن صبح صادق با وجودیکه برین

قدرت داشته باشد و نکتہ دویم افطار کردن بر قول مجرب

که صبح نشده است حالانکه صبح شده باشد و این خود صائم برین

وقت قدرت داشته باشد سویم افطار کردن پیش از غروب

آفتاب بسبب تاریکی ابرو غیره که موهم در آمدن شب باشد چهارم

فرود رفتن آب در حلق بسبب مضمضه که برائے خشکی کرده باشد کبریا
 وضو کے واجب یا تطہیر وغیرہ پنجم و دوبارہ خواب کردن جنب
 تا صبح ہر گاہ ارادہ غسل آشتہ باشد ششم نظر کردن بجانب
 نامحرم لثبوت کہ منی بیرون آید ہفتم افطار کردن بگفتہ کہے کہ
 می گویند شب شدہ است بعد آن خلاف ظاہر شود مسئلہ
 اگر کسی بسبب مرض مضمضہ و وائے کند پس فرورد در حلقش
 روزہ اش باطل نمی شود و اگر بطریق عیب کرده است قضا
 واجب است مسئلہ چیز کے کہ از بیخ دندان بیرون
 آید فروردنش بطل صوم است و اگر سہوا فرورد بیخ چیز
 نیت مسئلہ چیز کے کہ بغیر حلق فرورد سوا کے حقتہ
 بچیز روان مثلاً بچہت زخم نیزہ وغیرہ کہ بر شکم برسد و سوراخے
 شود کہ بذر لیسہ آن چیز کے در شکم برود بطل نیت مسئلہ
 از فروردن آب دہن و آب بینی تا وقتیکہ از دہن بیرون نیامد
 باشد روزہ باطل نمی شود اما رطوبائے کہ از دماغ بیاید اگر
 آنرا بقصد از حلق فرورد بطل است و اگر بدون قصد بخلق رود
 بیخ چیز واجب نیت مسئلہ اگر کسی صبح کند و درویش چیز
 از طعام باشد می باید کہ آنرا بیدارد و اگر عمد فرورد قضا و کفارہ ہفت